

Весткі й Паведамленьні

Нью-Ёрскага аддзелу Беларуска-Амэрыканскага Задзіночаньня

Viestki j Paviedamlenni

№ 7 (545)
Ліпень 2011 г.

✉ **Belarusan American Association, Inc.**
P. O. Box 572, New York, NY 10113-0572

Сусьветнае сеціва: www.baza-belarus.org

Купальле ў Нью-Ёрку

У 1999-м годзе моладзь з апошняй хвалі беларускай эміграцыі з дапамогаю Пётры Рыжага зладзіла нашае першае беларускае Купальле ў ЗША. Яно адбылося тады ў паўночна-заходняй частцы штату Нью-Ёрк у беларускім рэсорце Белэр.

Амэрыка — не Беларусь. Гэта на радзіме мы маглі ў любым месцы распаліць вогнішча і зладзіць Купальле ці Гуканьне вясны. А тут перш трэба атрымаць дазвол, што ня так лёгка. Таму толькі ў 2003-м годзе, зноў жа дзякуючы руплівасьці Пётры Рыжага і ягонай Алёны, якая пасля першага Купальля стала ягонай жонкаю, быў атрыманы дазвол на правядзеньне нашага сьвята ў парку Ward Pound Ridge Reservation у Крос-Рывэр, што ў 30 мілях ад гораду Нью-Ёрку. Мы аднавілі правядзеньне нашых сьвятаў і ладзім іх штогод. Трэба сказаць, што ў сям'і Пятры і Алёны трое сыноў: Янка, Алесь і Марцінка, якому толькі год і тры месяцы, але гэта не замінае ім быць арганізатарамі Купальля. Нават цяжарная Алёна з малымі

дзеткамі не прапускала гэтае падзеі, бо лічыць, што цяжарнасьць маладой жанчыны — гэта не інваліднасьць, а нараджэньне дзяцей — не канец жыцьця, а ягоны росквіт.

Цікава, што ў 2003 г. амэрыканцы — нашыя суседзі па пагорку ў парку — выклікалі паліцэйскіх, заявіўшы, што нейкая сэкта чарадзеяў у піжамах крычала і варажыла цэлую ноч, замінаючы спаць. Таму штогод, як і сёлета, Рыжыя загадзя, яшчэ ў лютым зарэзервалі чатыры пагоркі, дзе стаяць каменныя навесы-хаткі, і дзе мы варым свой знакаміты крупнік на травах зь медам і гарэлкаю, смажым шашлык на вячэру, а ў выпадку дажджу можам там і схавацца. Але дождж нам не памеха. Здаралася Купальле і з моцным дажджом, але ля вагню адзеньне імгненна высыхала. Было нават прыемна, што незагорача.

Фактычнае сонцастаяньне з 19 да 21 чэрвеня, а сёлета Купальле адзначалі з 18 на 19 чэрвеня, то можна лічыць, што мы праводзілі нашае сьвята як раз у час адной з самых кароткіх летніх начэй.

Адзінае, чаго бракавала, дык гэта хлопцаў, бо іх было менш чым дзяўчат. А іншыя разы здаралася наадварот. Тым ня менш, нас было каля сарака чалавек. Сабралася вельмі прыемная кампанія, дзе не было ні аднае асобы, каго не хацелася б бачыць.

Першае, што зрабілі маладыя волаты Арцём Міхайлоўскі з Новаплацку і Дзяніс Таўпека з Салігорску, што завіталі на Купальле ажно зь Філядэльфіі, замацавалі наўкола нашых купальскіх мясцінаў бел-чырвона-белыя сьцягі. Потым яны наачале зь Пятром Рыжым, а зь імі Сяргей Трыгубовіч з маленькім Міколкам, да якіх далучыўся і Віктар Дудараў (цягам многіх гадоў ён робіць фатаздымкі й відэа нашых Купальляў, выстаўляе іх у інтэрнэце) са сваім 10-гадовым сынам Лявонам, што нядаўна прыехаў зь Менску, нарыхтавалі сухога ламачча для вогнішча на ўсю ноч. Усе апануліся ў строі, што я вырабляю цягам многіх гадоў, і адчулі адказнасьць за Купальле. Гледачоў сярод нас не было.

Працяг на бачыне 3

Здымак С. Трыгубовіча.

Чэрвеньскі сход Нью-Ёрскага аддзелу Беларуска-Амэрыканскага Задзіночаньня

У Доме Маракоў на Мангэтане 11 чэрвеня прайшоў чарговы чэрвеньскі сход Нью-Ёрскага аддзелу Беларуска-Амэрыканскага Задзіночаньня. Напачатку старшыня аддзелу Віталь Зайка азнаёміў прысутных з апошнімі найбольш значнымі падзеямі ў Беларусі, сярод якіх былі ўзгаданыя масавыя акцыі пратэсту насельніцтва Беларусі супраць пагаршэньня эканамічнага становішча і ўмоваў жыцця, у тым ліку акцыя “Стоп-бэнзін” у Менску і перакрыцьцё памежнага пераходу каля Горадні. Таксама былі ўзгаданыя рыхтуемыя Эўразьвязам і ЗША санкцыі супраць рэжыму Лукашэнкі і сытуацыя вакол расейскага крэдыту для Беларусі.

Затым сакратар аддзелу Валянціна Якімовіч распавяла пра кангрэс БА-ЗА, што быў скліканы незаконнай Галоўнай управы у канцы траўня. Сп-ня В. Якімовіч была прысутная на ім як прадстаўніца аддзелу БА-ЗА ў Нью-Ёрку, для зачытаньня рэзалюцыі і заявы Нью-Ёрскага аддзелу аб непрызнаньні Галоўнай управы і скліканага ёю кангрэсу. Сп-ня Якімовіч таксама спынілася на сутнасці канфлікту з Галоўнай управой і яе старшынём сп. Станкевічам.

Прамоўца распавяла пра пачатак кангрэсу і шэраг грубых парушэньняў, якія адбыліся на вачох усіх прысутных, калі староньнія людзі бралі ўдзел у галасаваньнях. Бальшыню дэлегатаў складалі прадстаўнікі незаконна створанага “Бруклінскага” аддзелу. Значную частку галасоў ізноў складалі перасланыя ўпаўнаважаньнямі галасы дэлегатаў з дасюль фактычна не існаваўшага аддзелу БА-ЗА ў Стронгсвілі (Агаё).

Сп-ня В. Якімовіч дазначыла, што яна звярнула ўвагу кіраўніцтва кангрэсу на парушэньні й дзеянні, што супярэчаць Статуту БА-ЗА, але яе заўвагі былі збольшага праігнараваныя. Яна зачытала дакумэнты Нью-Ёрскага аддзелу БА-ЗА аб непрызнаньні кангрэсу і дзеяньняў незакон-

най Галоўнай управы, у адказ на што раздаліся кепікі й сьмешкі сябраў так званага “Бруклінскага” аддзелу. Затым сп-ня Якімовіч пакінула кангрэс. Кангрэс таксама пакінула большасьць прадстаўнікоў аддзелу БА-ЗА ў Нью-Джэрзі.

Пазьней стала вядома, што старшыней Галоўнай управы была абраная Ганна Сурмач.

Варта адзначыць, што гэтае абраньне адбылося без удзелу найбольшых колькасна аддзелаў арганізацыі й наўрад ці можа лічыцца легітымным. Тым ня менш, Нью-Ёрскі аддзел БА-ЗА ёсьць адкрыты для перамоваў і гатовы на кантакты дзеля пераадоленьня канфліктаў і спрэчак, якія ўзьніклі ў выніку дзейнасьці папярэдняга кіраўніцтва Галоўнай управы.

Затым сп-ня Валянціна Якімовіч паведаміла аб правядзеньні традыцыйнага беларускага нацыянальнага абраду Купальля 18-19 чэрвеня ў прыгожай мясціне на поўнач ад гораду Нью-Ёрку і спынілася на зьмесьце і сутнасці абраду Купальля. Яна распавяла пра сымболіку Купальля, пра сьпевы і ход купальскага абраду – вы-

бары Купалінкі й князя Купаліша, пра Мару-Марэну, скокі праз агонь, пошукі папараць-кветкі ў купальскую ноч. Прамоўца запрасіла ўсіх прысутных уззяць удзел у старадаўняй традыцыйнай беларускай урачыстасьці.

Сп. Віталь Крэmez распавёў пра кампакт-кружэлкі з рознымі нацыянальна-арыентаванымі матэрыяламі, што перадаў аддзелу сп. Валеры Мазынскі (“100 пытанняў і адказаў з беларускай гісторыі”, творы М. Ермаловіча, “Сымон-музыка” і “Новая зямля” Я. Коласа), заклікаў набываць кружэлкі, электронна памнажаць і распаўсюджаць іх.

Сп. Зьміцер Левіт распавёў пра некаторыя выпадкі неразуменьня сутнасьці працы арганізацыі з боку новых людзей, у тым ліку пытаньне аб т. зв. “даведках” або афідэфітах, якія выдаюцца толькі сябрам аддзелу, што зарэкамэндавалі сябе актыўнымі ўдзельнікамі грамадзкага жыцця і выконвалі даручэньні кіраўніцтва аддзелу.

У разьдзеле “Рознае” прагучэлі аб’явы і паведамленьні, адбыліся знаёмствы з гасьцямі аддзелу.

Віталь ЗАЙКА

Валянціна Якімовіч распавядае аб падзеях на кангрэсе.

Беларусь - Амерыка: лёсы землякоў

Кадзя МАЛАДОЎСКАЯ (1894-1974) (Kadya Molodowsky), паэтка і журналістка

Кадзя Маладоўская, адная з найбольш уплывовых жанчын-пісьменьніц на ідыш у Амэрыцы, нарадзілася ў Картуз-Бярозе, у сям’і мэламеда – настаўніка пачатковай рэлігійнай школы-хэдэру. Бацька яе быў чалавекам прагрэсіўных паглядаў і прыхільнікам гэбрайскага асьветнага руху – Гасколы. У выніку ягоныя чацьвёра дзяцей, у тым ліку дачка Кадзя, атрымалі добрую хатнюю адукацыю і шырокае пагляд на навакольны сьвет, што было нетыпова для беларускага і ўсходнеўрапейскага мястэчка пачатку 20-га ст.

У 17 год Кадзя здала экстэрнам іспыты ў гімназіі ў Лібаве, а ў 18 год атрымала настаўніцкае пасьведчаньне і пачала вучыць дзяцей у Бярозе і Беластоку, дзе яна далучылася да групы пісьменьнікаў, што пісалі па-гэбрайску (іўрыт).

Затым Кадзя Маладоўская працягнула вучобу ў Варшаве, а з пачаткам Першай сусьветнай вайны падалася ў бежанства і выкладала ў гэбрайскіх школах у Адэсе, Палтаве, Саратаве.

Пасьля бальшавіцкага перавароту К. Маладоўская паспрабавала вярнуцца да бацькоў у Бярозу, але затрымалася ў Кіеве, дзе перажыла вялікі пагром у 1920 г., пад ўражаньнем ад якога напісала свой першы верш. Там жа ў Кіеве Кадзя сустрэла маладога настаўніка зь Ляхавічаў Сімхе Лева, за якога неўзабаве выйшла замуж. Абодва перабраліся з кантраляваных Саветамі земляў у новаадроджаную Польшчу, пад кантролем якой апынулася Заходняя Беларусь. Кадзя з мужам выкладалі ў гэбрайскіх школах у Берасьці, а пазьней у Варшаве, у ідыш-школе Цэнтральнай школьнай арганізацыі (ЦШО).

Кадзя Маладоўская працягвала літаратурную дзейнасьць, была сяброўкаю Саюзу пісьменьнікаў ідыш. У 1927 г. яна

апублікавала ў славурым віленскім выдавецтве Б. Клецкіна, дзе таксама выдаваліся кнігі й падручнікі па-беларуску, сваю першую кнігу паэзіі “Ночы месяцу Хэшван”. У сваёй паэтычнай творчасці Кадзя Маладоўская закранала суадносіны традыцыі й лёсаў жанчынаў у гісторыі Ўсходняй Эўропы, ужывала стыль мадэрнізму і адразу зрабілася вядомай і прызнанай паэткай. Затым выйшлі яе кнігі аповяданьняў для дзяцей “Зьбегшыя чаравікі” (1930), паэзіі “Вуліца Дзікая” (1933) і “Фрэйдка” (1935).

У 1935 годзе Кадзя Маладоўская імігравала ў Злучаныя Штаты і пасялілася ў Нью-Ёрку, дзе неўзабаве выйшла яе наступная кніга паэзіі “Ў краіне маіх касьцей” (1937), дзе яна праз мастацкія выявы адлюстравала штотдзённасьць і цяжкі шлях да лепшага жыцьця эмігрантаў у Амэрыцы.

У 1943 г. Маладоўская заснавала і стала рэдагаваць літаратурны часопіс “Свіз” (Асяродзьдзе) і працягвала працу над паэтычнымі творами, прысьвячаючы іх тэмам вайны і генацыду.

Пасьля вайны выйшаў шэраг новых кніг Маладоўскай, у якіх адлюстраваліся Галакост і паўстаньне дзяржавы Ізраіль. Некалькі год Маладоўская з мужам пражылі ў Тэль-Авіве, дзе паэтка пачала працу над раманам пра Ізраіль, які выйшаў у 1967 г. Па звароце ў ЗША яна займалася рэдактарскай і выдавецкай дзейнасьцю, пісала драматычныя творы, якія былі пастаўлены на сценах у Чыкага і Тэль-Авіве.

У сваіх творах К. Маладоўская дасьледвала не толькі ролю жанчыны ў юдэйскай рэлігіі й культуры, але закранала культурны й гістарычны крызісы гэбрайскага народу, ягоны трагічны лёс у 20 стагодзьдзі, паўплывала на разьвіцьцё літаратуры на ідыш у ЗША й Ізраілі. Кадзя Маладоўская дасюль застаецца запатрабаванай паэткай, асабліва ў фэмінісцкіх колах, і яе асноўныя творы перакладзеныя па-ангельску і на шэраг іншых моваў (сярод якіх, нажал, пакуль няма беларускай). Яна атрымала ў 1971 г. найвышэйшую прэмію літаратуры ідыш – Прыз Іцэка Мангера.

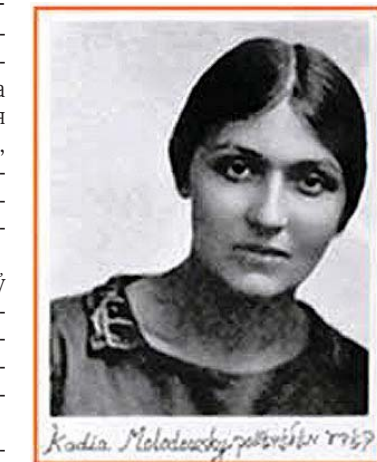
Памерла паэтка ў 1974 г. у Філядэльфіі.

Віталь ЗАЙКА

Купальле ў Нью-Ёрку Працяг з бачыны 1

Купалішам абралі прыгожага, высокага і спрытнага Алеся Тура, што заўжды нясе пазытыўную энэргію і добры настрой, а Купалінкаю – Алену Ахмяненка, якой пры яе рыжавата-русых распушчаных валасах і мармурова-белай скуры з румянцам на шчаках, васількова-рамонакавыя вяночак быў вельмі да твару. Засьпявалі ды павялі па сонцу свае карагоды. Прыемна было, што на сьвяце было шмат дзетак, праўда, адных хлапчукоў. Купальшчыку Данілку Вінакураву ўсяго паўтары гады, а ён ужо старанна топаў з намі ў карагодах на сваім першым Купальлі, а побач зь ім – на руках у

Заканчэньне на бачыне 4

Kadya Molodowsky 1917

Здымак В. Дударова.

Купальле ў Нью-Ёрку

Заканчэньне з бачыны 3

маці прымасьцілася Стэфаніда Салавей, якая ўсяго на два месяцы старэйшая Данілкі. Было сярод нас ня мала й тых, хто былі на Купальлі ўпершыню, адчулі ягоны подых тут, сярод нас.

Як скралі Купалінку-Аленку, Купаліш-Алесь знайшоў яе й на руках прынёс да купальскага вогнішча, дзе працягваліся сьпелы і гульні. Спалілі Марэну, як знак перамогі сьвятла і добра над цемраю і злом. Тут падасьпеў, хоць са спазьнень-

нем, Сяржук Сокалаў-Воюш з жонкаю Ганнаю і сынамі Сьветавітам і Славамірам. Зь імі прыйшла і мастачка-вышывальшчыца абразоў Люба Карпава. А калі пачаліся скокі праз вогнішча, то Купаліш, утрымліваючы свой пачэсны дубовы вянок, так лоўка і віртуозна пачаў скакаць празь яго, што было любя-дорага паглядець. Нават я, распадчыца сьвята, не ўтрымалася і пераскочыла разам зь ім, а потым і зь іншымі не адзін раз, ды й дзяўчаты не баяліся агню. А пасля дэгустацыі крупніку ўсе разьмясьціліся вакол вогнішча і пачаліся сьпелы абра-

давья ў перамешку з пазаабрадавымі ды бардаўскімі пад гітару Воюша.

Зыркля зоркі на цёмным небе, здавалася, ядналі нас з сусьветам. Срэбны мясячык набліжаўся да поўні. Незаўважна пачало сьвітаць. Шызы ранішні туман пачаў ўздымацца паверх кустоў і дрэваў і ўрэшце растаў у праменях ранішняга сонца. Нехта змушаны быў вяртацца ў мурашнік сьценаў Нью-Ёрку, а хто меў час засталіся там ажно да вечара.

Як добра б было нам стварыць хоць невялічкі фальклёрны касцяк дзеля правядзеньня сьвятаў. І шкада, што мы ня маем нават месца, дзе б маглі зьбірацца на рэпэтыцыі. І гэта пры тым, што ў Нью-Ёрку ёсьць і беларускія цэрквы з залямі, і Фундацыя імя П. Крэчэўскага.

Шкада, што і некаторыя мадады беларусы, апынуўшыся далёка ад Радзімы, не знаходзяць часу і жаданья, каб дэкрэнуцца да нашай спадчыны, падвышаючы свой культурны ўзровень толькі праз кампутар. Але жыцьцё працягваецца, і будзем жыць з добрымі думкамі!

Выдатна, што маладыя людзі лепш пазнаёміліся адзін з адным. Можна, Бог дасьць, будучь і шлюб, ды створацца новыя беларускія сем'і. Прыемна, што дзеці, народжаныя далёка ад Беларусі, будучь ведаць нашу культуру і традыцыі, пакуль іх ёсьць ад каго пераняць.

Валянціна ЯКІМОВІЧ

У нядзелю, 17 ліпеня 2011 году, традыцыйным Маршам пачынаецца

Тыдзень Паняволених Народаў,

што быў зацьверджаны Кангрэсам ЗША праз Грамадзкі закон 86-90 яшчэ ў 1959 годзе, як выказ пратэсту народаў сьвету супраць камуністычнай і таталітарнай тыраніі ў сьвеце. У імпрэзах Тыдня і ў Маршы Паняволених Народаў традыцыйна бярэ ўдзел беларуская грамада Нью-Ёрку і Амэрыкі.

- 9:00** – збор удзельнікаў Маршу на Пятай авэню і 59-й вуліцы (ля фантану гатэля Пляза).
- 10:00** – імша за Паняволених Народаў ў Катэдры сьв. Патрыка на Пятай авэню і 50-й вуліцы.
- 11:00** – Марш Паняволених Народаў па Пятай авэню да 72-й вуліцы.
- 12:00** – афіцыйнае адкрыцьцё Тыдня Паняволених Народаў у Цэнтральным парку.

Арганізаваны Камітэтам Паняволених Народаў, які паўстаў у 1950-я гады, Тыдзень Паняволених Народаў, часткаю якога ёсьць гэты Марш, быў масавай імпрэзай эмігранцкіх арганізацыяў з краінаў, некалі зьняволених камунізмам, у тым ліку Беларусі. Сёньня большасьць тых краінаў вызвалілася і здабыла свабоду. Беларусь засталася паняволенаю прамаскоўскім дыктатарскім рэжымам, там зьліквідаваная дэмакратыя, парушаюцца правы чалавека, нішчыцца нацыянальная культура. Таму беларуская грамада, выказваючы свой пратэст, працягвае браць удзел у імпрэзах Тыдня Паняволених Народаў.

Уплаты ў Нью-Ёрскі аддзел БАЗА Складкі й ахвяраваньні:

Т. Болт	50
Ю. Вішнеўская	50
А. Іваш	50
Т. Каляда	50
І. Каштанавя	50
А. Маісеева	50
К. Тоўсьцік	50

Усім шчыры дзякуй!

Уплаты ў аддзел шліце на адрас:
Belarusan American Association
P. O. Box 572
New York, NY 10113

Чэкі выпісвайце на
Belarusan American Association.

Паважаныя Н. Аўдзейчык, С. Крутаў-цоў, А. Маісеева, І. Сулім, К. Тоўсьцік паведаміце, калі ласка, рэдакцыі вашых дакладных паштовых адрасы.

НАСТУПНЫ СХОД

Нью-Ёрскага аддзелу БАЗА адбудзецца ў нядзелю 17-га ліпеня 2011 г. у Цэнтральным парку.

Месца правядзеньня сходу:

У сярэдзіне парку каля 79-й вуліцы. на ўсходнім баку Чарапашай сажалкі, каля помніка каралю Ягайлу (на супраць замку Бэльвэдэр, трохкі на паўднёвы-ўсход ад *Great Lawn* і на паўночны-ўсход ад *Cleopatra's Needle* і зьездзі будынка *Metropolitan Museum of Art*).

Пачатак сходу: а 2.15 папаўдні.

Аб месцы і часе правядзеньня сходаў Нью-Ёрскага аддзелу БАЗА ды іншых імпрэзаў, ладжаных аддзелам, можна даведацца, наведваючы ўэбаронку www.baza-belarus.org

Ахвяравалі на выданьне бюлетэна *Весткі й Паведамленьні* :

Т. Болт	30
А. Іваш	30
Т. Каляда	30
І. Каштанавя	30
А. Маісеева	30
А. Міхайлаў	30
К. Тоўсьцік	30

Шчыры дзякуй!

Шаноўныя сябры!

Калі Вы атрымліваеце бюлетэнь *"Весткі й Паведамленьні"* як сябар Нью-Ёрскага аддзелу БАЗА, але не рабілі ахвяраваньняў на ягонае выданьне, калі ласка, паведаміце рэдакцыі (поштаю ці е-мэйлам) аб жаданьні атрымліваць бюлетэнь і, па магчымасьці, падтрымаць выданьне фінансавя.

Падпісавца на бюлетэнь могуць усе зацікаўленыя даслаўшы ў рэдакцыю аплату гадавой падпіскі (\$30). Чэкі выпісвайце на імя *Belarusan American Association*.

Рэдакцыя бясplatна надрукуе прыватныя некамэрцыйныя абвесткі, а таксама будзе удзячная за дасланьня водгукі й лісты.

Допісы ў рэдакцыю накіроўвайце на адрас:

VIESTKI

P. O. Box 3225

Farmingdale, NY 11735

альбо на адрас электроннай пошты:

viestki@mail.com